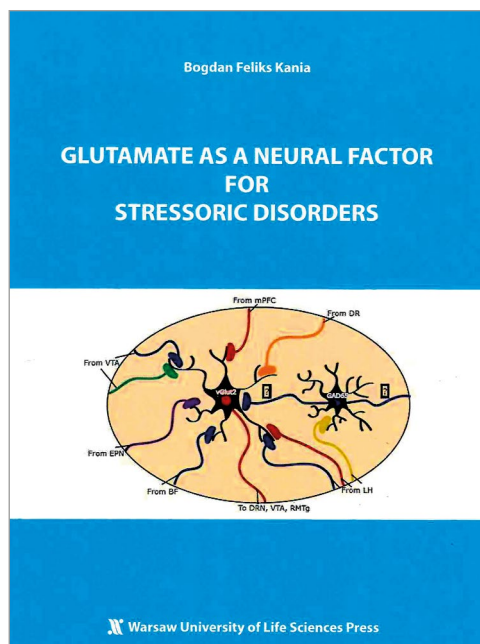

❖❖❖❖ RECENZJE I BIBLIOGRAFIA ❖❖❖❖

BOGDAN FELIKS KANIA: Glutamate as a neural factor for stressor disorders. (Glutaminian jako czynnik neuralny w zaburzeniach stresowych). Wydawnictwo Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, Warszawa 2020, 124 strony, 25 rycin, 2 tabele, oprawa miękka. ISBN 978-83-7583-941-8

Jest to unikatowe opracowanie dotyczące udziału glutaminianu w patogenezie zaburzeń, w których etiologię włączony jest stres. Autor rozpoczyna swoje rozważania od teorii Hansa Selye, który jako pierwszy zdefiniował stres i dostrzegł, że brak zdolności fizjologicznej adaptacji organizmu do zmian spowodowanych stresem prowadzi do rozwoju choroby. Po wprowadzeniu, w którym omawiane są biologiczne podstawy i hormonalne mechanizmy reakcji stresowych, ich konsekwencje behawioralne, metaboliczne, krążeniowe oraz obszary mózgu i struktury obwodowe włączone w szlaki reakcji stresowych, Autor szczegółowo przedstawia neurohormonalne podstawy neuroprzekazywania inicjowanego stresem, uwzględniając m.in. oś podwzgórzowo-przysadkowo-nadnerczową, centralny układ adrenergiczny, serotonergiczny, GABA-ergiczny, układ oksytocyna/wazopresyna, a także ośrodkowe szlaki cholinergiczne, histaminergiczne i purynergiczne. Obszerna część opracowania poświęcona jest ośrodkowym układom glutaminianergicznym, w tym dystrybucji glutaminianu i jego receptorów w ośrodkowym i autonomicznym

układzie nerwowym w powiązaniu z udziałem glutaminianu w transdukcji sygnału, zarówno w warunkach prawidłowych (w odniesieniu do plastyczności neuronalnej, procesów uczenia się i zapamiętywania), jak i w przebiegu procesów neurodegeneracyjnych. Szczególną uwagę Autor poświęca roli glutaminianu jako najsilniejszemu neurotransmitterowi pobudzającemu układ glutaminergiczny w procesie neurohormonalnej modulacji reakcji stresowych, zarówno w odniesieniu do stresu ostrego, jak i chronicznego. Uwzględnia również udział układu glutaminianergicznego w patogenezie zespołu stresu pourazowego czy mechanizmie stresu transportowego. Warto podkreślić, że wiele spośród aktualnych informacji przedstawionych w monografii pochodzi z najnowszych publikacji Pana prof. Bogdana Feliksa Kania, co znacząco podwyższa wartość opracowania.

Hans Selye, ze względu na wagę swojego odkrycia, dziesięciokrotnie nominowany był do Nagrody Nobla, której nigdy nie otrzymał. Zainicjował jednak badania naukowe, które okazały się kluczowe dla współczesnej fizjologii, farmakologii, patofizjologii i neurologii, w tym badania nad neurotransmiterami uczestniczącymi w szlakach odpowiedzialnych za realizację reakcji stresowej. Podsumowaniem części z nich jest prezentowana monografia. Ta cenna pozycja wydawnicza adresowana jest nie tylko do pracowników naukowych badających etiologię chorób i poszukujących terapii przyczynowych. Z pewnością zainteresuje ona również lekarzy weterynarii i medycyny oraz szersze grono odbiorców, w tym studentów kierunków medycznych i biologicznych. Jak słusznie zauważył Arystoteles, „prawdziwa wiedza to znajomość przyczyn”. Warto zatem zapoznać się z wiedzą o udziale glutaminianu w inicjowaniu i przebiegu reakcji stresowych oraz powodowanych przez nie zaburzeń.

dr hab. Urszula Kosior-Korzecka prof. uczelni